

U-2 luurelennud okupeeritud Eesti territooriumi kohal

Ivo Juurvee*

Lockheed U-2 Dragon Lady on üks ilusamaid ja vaatamata väiksele toodetud arvule ka küllap kuulsaim külma sõja aegne luurelennuk. Kuulsuse saavutas lennuk üleöö mais 1960, kui üks selline Sverdlovski lähedal alla tulistati ja piloot Francis Gary Powers vangi võeti – see juhtum koos järgnenud skandaaliga on osa igast tõsisemast külma sõja ajaloo üldkäsitlusest, ühtlasi lõpetas see intsident U-2 lennud Nõukogude Liidu kohal. Oma mätta otsast vaadates tekib küsimus: kas sellised lennukid lendasid ka Eesti NSV kohal? Kirjandusest sellele küsimusele vastust ei leia, küll aga lahtisalastatud CIA dokumentidest.

1950-ndad olid külmas sõjas pingeline aeg ja lääneriikide juhtkondadel oli oma poliitika suunamiseks hädasti vaja informatsiooni. Selle saamise tegid Nõukogude Liidu kohandatud vastumeetmed keerukaks. Tugevasti tsenseeritud ajakirjandust küll analüüsi, kuid infot oli seal napilt ning liikumiskiirangud nii üle NSVL piiride kui nende sees muutsid ka inimuure kasutamise raskeks. Seega tuli rõhk panna tehniliste luurekogumise distsipliinide signaalluure ja õhuluure kasutamisele.

Esiolgu kohendati luurelennukiteks ümber Teise maailmasõja aegseid propeller mootoriga pommitajaid ja transpordilennukeid. Neid oli küll ohtralt käepärast, kuid selliste aeglase ja kohmakate lennukitega Nõukogude Liidu õhuruumi lennata oleks olnud üsna enesetapjalik. Vähe sellest, mitte ainult Nõukogude Liidu õhuruumis, vaid isegi selle lähedal lendamine oli ohtlik – USA ja Rootsi signaalluure lennukid tulistati Läänemere kohal alla vastavalt 1950. ja 1952. aastal.¹

Öösiti, kui lennukid olid küll nähtavad radariekraanilt, aga visuaalse vaatluse ja hävitajate pardarelvade eest kaitses neid pimedus, lennati mõnikord ka Nõukogude Liidu kohal. Eesti historiograafias on hästi tuntud CIA luurajate Hans Toomla ja Jüri Kuke saatmine langevarjudega Eestisse 1954. aasta mais. Seda lendu kirjeldati KGB välja antud kirjanduses draamatilistes toonides: „Pimedal ja sombusel ööl vastu 7. maid 1954 fikseeris piirivalvesalga eriteenistus õhuruumi rikkumise Eesti NSV territooriumi kohal. Tundmatu eraldusmärkideta ja pardatuledeta lennuk lendas madalate pilvede taha varjudes piki Irbeni väina, suundus siis kaugele Eesti mandri kohale, ületas Pärnu ja Vändra rajooni, pööras Viljandi rajooni kohal järsult edela poole ja kadus Läänemere suunas.“² Vaevalt küll tegelikult lennuki trajektoori täpselt teada oli või selle märkajaks piirivalve, aga selle avastamine radarite poolt oli võimalik.

Selline missioon oli siiski erand, mitte reegel. Nobedamad ja kõrgema lennulaega luurelennukid siiski NSVL kohal lendasid. Alates 1951. aastast kasutas Suurbritannia luurelendudeks kolme USA-s toodetud nelja reaktiivmootoriga keskmise pommitaja B-45 luureks kohandatud verisooni RB-45C. Kuigi see lennuk oli Teise maailmasõja aegsetest

* Ivo Juurvee (1979), ajaloolane, PhD, uurimisprogrammi „Julgeolek ja keskus“ juht/teadur, Head of Security & Resilience Programme/ Research Fellow, SA Rahvusvaheline Kaitseuringute Keskus, Narva mnt. 63/4 East Building, Tallinn 10152, ivo.juurvee@icds.ee

¹ I. Juurvee. 100 aastat luuret ja vastuluuret Eestis. Tallinn: PostFactum, 2018, lk. 108–109.

² G. Starinov. Külalised taevast. Kompromiss on välistatud: Lugusid Eesti tšekistidest. Tallinn: Eesti Raamat, 1984, lk. 137.

pommitajatest kiirem ja kõrgema lennulaega, ei ületanud need näitajad toonaste Nõukogude hävituslennukite omi, seega päeval lennuväljade ja õhutorjerajatiste kohale lendamine oleks olnud väga ohtlik. See tähendas, et RB45-C sai NSVL kohal lennata ainult pimedas ja koguda küll signaalluuret NSVL radarite ja õhukaitse kohta, aga mitte teha nii vajalikke õhufotosid. Kõik lennud – millest mõni võis tõenäoliselt kulgeda ka üle Eesti – toimusid öösiti.³

Lahendus tekkinud takistustele luure kogumisel sai olla ainult tehniline: kas lennata nii kõrgel või nii kiiresti, et NSVL hävitajad ja õhutorjeraketid ei kujutaks suurt ohtu. Nagu praeguseks hästi teada, oli USA lennukitööstus peagi võimeline kasutama mõlemat võimalust. Kõigepealt sai firma Lockheed CIA tellimusel 1950-ndate keskel töökorda luurelennuki U-2, mille enam kui 20 kilomeetri kõrgune lennulagi tegi ta Nõukogude õhutorjele vähemalt esialgu tabamatuks, ja järgmisel kümnendil ka ülikiire A-12 (SR-71 Blackbirdi eelkäija). Kuigi Wikipedia – ja küllap selle eeskujul ka paljud teised allikad – annavad U-2 relvastusse võtmise ajaks 1957. aasta,⁴ on täpsuse huvides mõistlik dokumentidest järele vaadata.

Nagu selgub 1992. aastal koostatud CIA salajasest ülevaatest, võeti lennukid kasutusse juba 1956. aastal. Esimene päeva ajal Nõukogude Liidu kohal toimunud U-2 luurelend algas Lindsey lennuväebaasist Wiesbaden Lääne-Saksamaal 4. juulil 1956. Lennuk võttis kursi Poznańile Poola Rahvavabariigis, kus olid nädal varem toimud rahvarahutused. Edasi jätkas ta lendu ida suunas Valgevene NSV kohal, pööras siis põhjapoolle ja lendas NSVL suuruselt teise linna Leningradi (praegu Peterburi) kohale ning sealt üle okupeeritud Balti riikide (originaalis: *Soviet Baltic states*) tagasi Wiesbadenisse.⁵ Seega eeldusel, et pärast ülelendu Leningradist ei teinud lennuk järsku pööret lõunasse Pihkva suunas, kulges juba esimene NSVL kohal läbi viidud U-2 missioon üle Eesti, kuid päris kindel selles olla ei saa.

Kas U-2-d lendasid Eesti kohal ka hiljem? Kurikuulus 1. mail 1960 alla tulistatud Powersi luurelend algas Peshawarist Pakistanis, pidi lõppema Bodø's Norras ja tulistati alla Sverdlovski (praegu Jekaterinburg) lähedal Venemaa Euroopa osa piiril – kõik need punktid jäävad Eestist ja tihedalt õhutorjet täis pikitud NSVL läänepiirist kaugelt.

1959. aastal on CIA Fotoluurekeskus (*Photographic Intelligence Center*) koostanud aruande oma kolme eelmise aasta jooksul välja saadetud raportitest.⁶ Paraku on toona täiesti salajane (*top secret*) dokument avalik ainult osaliselt ja raportid on süstematiseeritud tellija järgi, märkides ühtlasi ära luuratud sihtmärgi koordinaadid, raporti tüübi (IPIR (*Immediate Photo Intelligence Report*) – kiire fotoluure raport; DPIR (*Detailed Photo Intelligence Report*) – detailne fotoluure raport; SPIR (*Special Photo Intelligence Report*) – fotoluure eriraport; SUMPI (*Summary Photo Intelligence Report*) – fotoluure ülevaade; BRIEF (muudes dokumentides⁷ PIB) – *Photo Intelligence Brief*) – fotoluure lühiülevaade) ja numbri, aga mitte selle kuupäeva. Eestis asunud sihtmärke kajastanud raportite nimekiri on lisatuna ära toodud ja neid on 75, lisaks võib eeldada, et Eestit on mainitud ka mõnes laiemas dokumendis, mis kajastavad nt. NSVL Euroopa osa lennuvälju või mereväebaase.

³ W. W. E. Samuel. *Silent Warriors, Incredible Courage: The Declassified Stories of Cold War Reconnaissance Flights and the Men Who Flew Them*. Jackson: University Press of Mississippi, 2019. [E-raamat]

⁴ Lockheed U-2, Wikipedia: https://en.wikipedia.org/wiki/Lockheed_U-2 (9.10.2019)

⁵ G. W. Pedlow, D. E. Welzenbach. *The Central Intelligence Agency and Overhead Reconnaissance: The U-2 and OXCART Programs, 1954–1974*. Washington, D. C.: CIA History Staff, 1992, lk. 104–105. <https://www.cia.gov/library/readingroom/docs/2002-07-16.pdf> (9.10.2019)

⁶ Listing of [TALENT] Reports 1956 through 1958. Central Intelligence Agency Photographic Intelligence Center. <https://www.cia.gov/library/readingroom/docs/1959-04-01.pdf> (9.10.2019)

⁷ Listing of TALENT Reports, December 1958. Central Intelligence Agency Photographic Intelligence Center. <https://www.cia.gov/library/readingroom/docs/CIA-RDP78T04753A000500010024-2.pdf> (9.10.2019)

SECRET

No. Pages: 310
COPY NO.: 1

HR-70-14

Approved for Release
by the Central Intelligence Agency
Date: 27 July 2011

LISTING OF [REDACTED] REPORTS
1956 THROUGH 1958

[REDACTED]

CENTRAL INTELLIGENCE AGENCY

COMMITTEE NO. _____
NO. OF AGENTS _____
CLASSIFIED _____
CLASSIFIED TO: TS _____
DATE DECLASSIFIED _____
AUTHORITY _____
DATE 30 JAN 2011 REVIEWER: [REDACTED]

H.A. L-13-58

[REDACTED]

CENTRAL INTELLIGENCE AGENCY
PHOTOGRAPHIC INTELLIGENCE CENTER

[REDACTED]

SECRET

CIA Fotoluurekeskuse raporti esikaas, mille leiduv – ja mitteleiduv – teave on arhiivindushuvilisele põnev. Osa infot on eri aegadel kaetud musta tindiga ja osa digitaalselt valgete kastidega. Nagu teistest dokumentidest selgub, on kastidega kaetud luurelendudest saadud infot tähistav koodsõna TALENT (vasakul ja üleval) ning teave selle kohta, mis kuupäevast dokument pärineb ja milliseid kanaleid pidi tohib selles sisalduvat infot edastada (all; arvatavasti on seal kirjas olnud 1. aprill 1959 ja WARNING: HANDLE VIA RUFF CHANNELS ONLY). 30. juunil 1982 on templi ja musta tindiga alandatud dokumendi salastust – s. t. suurendatud potentsiaalselt ligipääsu omavate isikute ringi – „täiesti salajaselt“ (*top secret*) „salajasele“ (*secret*), jättes selle kehtima veel 30 aastaks. Avaldamiskõlblikuks on „puhastatud“ dokument CIA poolt tunnistatud 27. juulil 2011. Näha on ka teabe valgete kastidega katmise seaduslik alus „25X1”,⁸ mis on CIA dokumentide puhul kõige tavalisem. Skaneerimisel jäänud jäljed kaane vasakus osas näitavad, et see on olnud kammköites. Dokumendi originaali 310 leheküljest on praegu kättesaadavad 100 ja needki mitte täies mahus, kuid hoolimata kõigist piirangutest, on kättesaadavat teavet siiski palju rohkem kui ükskõik millise teise riigi sarnaste dokumentide puhul.

Raportite tellijateks on olnud järgmised USA asutused: õhujõud (AF – *Air Force*), maavägi (*Army*), CIA, merevägi (*Navy*) ja strateegilise lennuväe juhatuse esimene (operatiiv-) osakond (SAC-1 – *Strategic Air Command*). Eestis on ameeriklasi huvitanud peamiselt lennuväljad, sadamad ja põlevkivitööstus, aga ka muud sõjalised ja tööstusrajatised, lennati kõigi Eesti osade kohal. Ettekannete numeratsiooni järgi võib järeldada, et U-2-d viibisid Eesti kohal nii 1956., 1957. kui ka 1958. aastal, kuid kuupäevad on endiselt salajased ja neid dokumentidest tuletada ei õnnestu. Sama kehtib luurelendude arvu kohta, number 75 seda kindlasti ei kajasta. Ühe lennu jooksul sai pildistada mitmeid objekte, samas võis halva ilma korral pildistamine sootuks ebaõnnestuda ja tuli hiljem naasta. Kuna lendude juures oli kõige oht-

⁸ „25X1 – Võib avaldada konfidentsiaalse inimallika, luure inimallika, suhte võõrriigi luure- või julgeolekuteenistusega või välisriigi valitsusega või rahvusvahelise organisatsiooniga või mitte-inim- (non-human) luureinfo allika; või halvendada praegu kasutuses oleva, kasutamisevõimaliku või arendatava luuremeetodi efektiivsust“, vt. Declassification Frequently Asked Questions, US Department of Justice: <https://www.justice.gov/open/declassification/declassification-faq> (9.10.2019)

likum NSVL õhuruumi sisenemine ja sealt väljumine, siis nähtavasti pildistasid Eesti NSV territooriumi mujale Nõukogude Liidu kohale suunduvad või sealt tagasi pöörduvad lennukid. Eesti kohalt lendas U-2 üle arvatavasti mõnikümmend korda.

Ei saa öelda, et Eesti puhul oleks oldud kuidagi ülemäära uudishimulik. Kuigi dokument on avalik ainult osaliselt, on seal märgitud tuhandeid raporteid ja mitte ainult Nõukogude Liidu territooriumi, vaid ka tema Ida-Euroopa liitlaste Poola, Bulgaaria, Rumeenia, Ungari, Tšehhoslovakkia ning (pooleldi) blokiväliste Albaania ja Jugoslaavia kohta, ainuke kaetud neutraalne Euroopa riik on Austria. Väljaspool Euroopat on USA luurelennukid lennanud Egiptuse, Hiina, India, Indoneesia, Iraagi, Iraani, Jordaania, Liibanoni ja Süüria kohal. (Riikide loend tekitab muidugi mitu küsimust endiselt salastatud osade kohta, näiteks: miks ei lennatud Saksa DV kohal? kas tõesti mitte ühtegi lendu Ladina-Ameerika kohal? kas Austria oli ainuke uuritud neutraalne riik Euroopas? kas sõbralike riikide kohal – kust geograafilistel põhjustel tuli nagoonii aeg-ajalt üle lennata – ei pildistatud üldse?)

Mis sai luurelendudest Eesti kohal pärast 1958. aastat? Alates 1959. aasta keskpaigast hakati kasutusele võtma luuresatelliite, hiljemalt 1960-ndatel lendasid nad tihti ka Eesti kohal ja viimased CIA avaldatud andmed pärinevad aastast 1985.⁹ See on poliitiliselt palju riskivabam – kui võõrriigi õhuruumi rikkumine on rahvusvahelise õigusega vastuolus, siis satelliidiga võib legaalselt lennata kus tahes. Pärast intsidenti 1. mail 1960 U-2 lennud NSVL kohal lõpetati, kuid nagu selgub, kaaluti Eesti kohal lendamist veel korra. Nimelt avastati satelliidi KH-5 fotodelt Tallinnast läänes Türisalus uut tüüpi õhutõrjeobjekt,¹⁰ millele algul viidati kui „Tallinna tüüpi objektile“ (*Tallinn sites*).¹¹ Nagu praegu teada, oli tegu NSVL õhutõrjeraketidega S-200 ehk NATO klassifikatsiooni järgi SA-5 GAMMON (tõlkes ‘suitsusink’). USA luuret huvitasid väga lisaks parema kvaliteediga fotodele ka selle kompleksi radarite lainepikkused, mis oleksid võimaldanud välja töötada vastumeetmeid. Kuid sellisest huvist teati ja ilmaasjata neid sisse ei lülitatud. Seega tekkis mõte saata Läänemere kohale NSVL õhukaitset õrritama ülikiiire Lockheed A-12, millest eemal oleks signaalluuret kogunud U-2, kuid 1967. aastaks sellest plaanist loobuti.¹²

Lisaks mainitud luurelendudele ja neile järgnenud satelliitide ülelendudele, mis said toimuda üksnes teatava intervalli tagant ja toona huvitavat infot sisaldavaid fotosid saadi teha vaid päevavalges ja pilvitu ilmaga, vajasid lääneriigid reaalajas infot NSVL-st, sealhulgas Eestist, startivate võimalike ballistiliste raketide kohta. Eesti kohal kosmose jälgimine sai toimiva lahenduse¹³ 17. septembril 1963, kui Suurbritannias Yorkshire'is asus lahinguvalvesse RAF Fylingdalesi muljet avaldavate mõõtmatega radarikompleks, mis jälgis taevast kuni Uurali mägedeni 24 tundi ööpäevas kuni külma sõja lõpuni. Idapoolsetele USA osariikidele oleks hoiatus jõutud anda 15 kuni 30 minutit, Briti saartele ja Lääne-Euroopale 2,5 kuni 17 minutit enne esimeste raketide kohalejõudmist – selle ajaga tuli jõuda õhku tõsta strateegilised pommitajad ning anda raadio ja televisiooni kaudu hoiatus tsiviilelanikkonnale. Eesti asus sealse radari katvussektori keskkohast vaid kümnekond kraadi põhja pool ja suhteliselt lähedal, „ainult“ 1600 kilomeetrit.¹⁴

⁹ Annual Index Photographic Exploitation Products. January-December 1985. Volume 3 of 5 Volumes. National Photographic Interpretation Center. <https://www.cia.gov/library/readingroom/docs/CIA-RDP87T00076R000102110001-0.pdf> (9.10.2019)

¹⁰ K. C. Ruffner (ed). CORONA: America's First Satellite Program. Washington, D. C.: CIA History Staff, 1995, lk. xiv. <https://www.cia.gov/library/readingroom/docs/1995-01-01.pdf> (9.10.2019)

¹¹ Statement of Dr. John S. Foster, Director, Department of Research and Engineering, U.S. Department of Defense, April 15, 1970, lk. 611. <https://babel.hathitrust.org/cgi/pt?id=uc1.b3636894&view=1up&seq=623> (9.10.2019)

¹² G. W. Pedlow, D. E. Welzenbach. The Central Intelligence Agency and Overhead Reconnaissance: The U-2 and OXCART Programs, 1954-1974. Washington, D. C.: CIA History Staff, 1992, lk. 303-304. <https://www.cia.gov/library/readingroom/docs/2002-07-16.pdf> (9.10.2019)

¹³ Veidi varem oli tööle hakanud radarikompleks Thule baasis Gröönimaa põhjaosas, kuid Eesti jäi selle kaetava sektori äärealale ja radarist linnulennult 3800 kilomeetri kaugusele.

¹⁴ W. D. Ccroft, R. J. C. Thomas. Cold War: Buliding for Nuclear Confrontation 1946-1989. Swindon: English Heritage, 2003, lk. 125.

Tulles tagasi artikli alguses esitatud küsimuse juurde, võib teha järgmised järeldused. Jah, U-2 luurelennukid lendasid Eesti kohal kindlasti aastatel 1956–1958. Tõenäoliselt lendas mõni neist üle Eesti ka 1959. aastal ja 1960. aasta esimese nelja kuu jooksul. Kokku tehti Eesti NSV kohal mõnikümme lendu, nende täpset arvu praegu kättesaadavate dokumentide alusel kindlaks teha ei saa. Varem USA teadaolevalt päevasel ajal luurelende Eesti kohal ei teinud ja hiljem ei tehtud neid üldse, mis ei tähenda, et poleks lennatud NSVL merepiiri läheduses ja kasutatud luuresatelliite – huvi Eesti territooriumi vastu ei raugenud kuni külma sõja lõpuni.

Eeltoodut arvestades võib nentida, et Eesti territooriumil hoiti tehniliste vahenditega silma peal üpris hoolsalt, kasutades tehnika viimast sõna, ja üsna tihti. Arvestades asukohta NSVL läänesaosas, oli igati loogiline seda eeldada. Siinkohal sai avaldatud arhiividokumentide põhjal näidatud, et see nii tõepoolest oli.

Väljavõtted Eesti kohta CIA Fotoluurekeskuse tegevusaruandest 1956.–1958. aasta kohta.¹⁵

Raportid on antud samas järjestuses nagu aruandes, s. t. tähestikuliselt, vastavalt neid tellinud asutusele. Kohanimedesse on lisatud inglise keeles puuduvad tähed ä, ö, ü ja õ, kuid tõlge on võimalikult otsene ja sarnaseid termineid ei ole toimetatud, nt. eraldi esinevad lennuväli (*airfield*), maandumisväli (*landing field*) ja maandumisrada (*landing strip*). Koordinaadid on antud vastavalt originaalile, nt. 5822 02227 tähendab 58° 22' põhjalaiust, 22° 27' idapikkust (prefiks null on originaalis pikkuskraadide ette lisatud, vältimaks laius- ja pikkuskraadide segiajamist).

CIA PIC raporti andmed			Luuratava objekti nimetus	Koordinaadid	
Tellijä	Tüüp	Number		põhja-laius	ida-pikkus
AF	DPIR	17	Tallinna piirkonna lennuväljad	x	x
AF	DPIR	18	Tapa lennuväli	5914	02556
AF	DPIR	19	Vääna lennuväli	5924	02420
AF	DPIR	26	Pärnu lennuväli	5825	02429
ARMY	BRIEF	8-58	Keila piirkonna sõjalised rajatised	5918	02425
ARMY	DPIR	4-58	Pärnu sõjaline piirkond	5823	02430
ARMY	DPIR	7-58	Paldiski/Klooga piirkonna sõjalised rajatised	5922	02410
ARMY	DPIR	11-58	Võru piirkonna sõjalised barakid/väljaõppealad	5748	02655
ARMY	DPIR	13-58	Tallinna ja selle piirkonna sõjalised rajatised	5926	02445
ARMY	DPIR	30-58	Jõhvi sõjalised rajatised	5922	02725
ARMY	SPIR	5	Tallinna piirkonna soomus[üksust]e tegevus	59xx	024xx
ARMY	SPIR	26	Valga võimalik 90. laskurdiviisi jaam	5747	02603
ARMY	SPIR	63	Tallinn/Lasnamäe piirkonna elektroonikarajatised	5926	02450
CIA	BRIEF	19-56	Kiviõli põlevkivi destilleerimistehas	5922	02627

¹⁵ Listing of [TALENT] Reports 1956 through 1958. Central Intelligence Agency Photographic Intelligence Center. <https://www.cia.gov/library/readingroom/docs/1959-04-01.pdf> (9.10.2019)

CIA	BRIEF	20-56	Kohtla-Järve põlevkivi destilleerimistehas	5923	02715
CIA	BRIEF	22-56	Ahtme põlevkivi destilleerimistehas	5919	02728
CIA	BRIEF	24-56	Paldiski sadamarajatised	5921	02403
CIA	BRIEF	38-58	Eesti põlevkiviõli tööstus	x	x
NAVY	IPIR	127	Tallinna laevandus	5925	02445
NAVY	IPIR	130	Tallinn, Kopli laevatehas 890	5927	02439
NAVY	IPIR	131	Tallinna mereväebaasi laevatehas	5927	02443
NAVY	IPIR	132	Tallinna laevatehas	5926	02445
NAVY	IPIR	133	Tallinna sadam	5926	02445
NAVY	SUM PI	9	Tallinna lennuväli, ida	5927	02452
NAVY	SUM PI	10	Tallinn/Ülemiste lennuväli	5925	02448
NAVY	SUM PI	11	Tallinn/Lasnamäe lennuväli	5926	02450
NAVY	SUM PI	17-X	Paldiski/Klooga lennuväli	5919	02415
NAVY	SUM PI	23-X	Pärnu sadamarajatised	5823	02430
NAVY	SUM PI	24	Tallinna sadamaalad	5927	02445
NAVY	SUM PI	24-X	Pärnu merelennukite jaam	5823	02429
NAVY	SUM PI	93	Tallinna kompleks	5926	02445
NAVY	SUM PI	104	Rakvere lennuväli	5922	02621
NAVY	SUM PI	105	Tallinna kompleks	5926	02445
NAVY	SUM PI	108	Pärnu lennuväli	5825	02429
NAVY	SUM PI	163	Pärnu lennuväli, kagu	5822	02432
NAVY	SUM PI	164	Pärnu kompleks	5824	02430
NAVY	SUM PI	165	Pärnu kompleks	5824	02430
NAVY	SUM PI	369	Kohtla-Järve põlevkivitehas	5924	02715
NAVY	SUM PI	419-X	Aste lennuväli	5822	02227
NAVY	SUM PI	420-X	Mõnnuste lennuväli	5816	02216
NAVY	SUM PI	421-X	Kuressaare lennuväli	5814	02231
NAVY	SUM PI	448	Paldiski kompleks	5920	02406
NAVY	SUM PI	453	Kohtla-Järve kompleks	5924	02715
NAVY	SUM PI	523	Haapsalu lennuväli	5855	02330
SAC-1	DPIR	1	Tapa lennuväli	5914	02557
SAC-1	DPIR	18	Rakvere lennuväli	5922	02621
SAC-1	DPIR	19	Tallinna merelennukite jaam	5927	02444
SAC-1	DPIR	25-58	Paldiski merelennukite baas	5920	02405
SAC-1	DPIR	42	Tallinn/Ülemiste lennuväli	5926	02451
SAC-1	DPIR	61	Väimela-Suurküla maandumisväli	5755	02657
SAC-1	DPIR	65	Vana-Väimela (Võru) maandumisväli	5754	02659
SAC-1	DPIR	72	Antsla maandumisväli, loe	5750	02628
SAC-1	DPIR	73	Antsla maandumisväli, lõuna	5748	02632

SAC-1	DPIR	74	Võru maandumisväli, loe	5752	02653
SAC-1	DPIR	74-58	Pärnu lennuväli, kagu	5821	02432
SAC-1	DPIR	77	Võru maandumisväli, lõuna	5747	02655
SAC-1	DPIR	85	Põlva maandumisrada	5801	02704
SAC-1	DPIR	86	Valga lennuväli	5746	02606
SAC-1	DPIR	87	Karisilla maandumisrada	5759	02736
SAC-1	DPIR	89	Vääna (Naage) lennuväli	5924	02420
SAC-1	DPIR	108-58	Pärnu merelennukite jaam	5823	02429
SAC-1	DPIR	143	Tallinn/Ülemiste lennuväli	5924	02448
SAC-1	DPIR	148	Tallinn/Ülemiste merelennukite baas	5924	02447
SAC-1	DPIR	149	Pärnu lennuväli	5825	2428
SAC-1	DPIR	203	Torma maandumisväli	5923	02856
SAC-1	DPIR	216	Narva lennuväli	5923	02810
SAC-1	DPIR	217	Narva maandumisrada, lääs	5923	02806
SAC-1	DPIR	231	Madise [Ämari] lennuväli	5917	02407
SAC-1	DPIR	232	Paldiski/Klooga lennuväli	5918	02415
SAC-1	DPIR	233	Paldiski/Põllküla lennuväli	5919	02410
SAC-1	DPIR	234	Paldiski/Leetse lennuväli	5923	02430
SAC-1	DPIR	240	Vasalemma lennuväli	5915	02412
SAC-1	DPIR	273	Jõelähtme (Jägala) lennuväli	5924	02513
SAC-1	DPIR	275	Jõhvi lennuväli	5922	02724
SAC-1	DPIR	276	Jõhvi lennuväli, lõuna	5919	02723

Artikkel on valminud KVA projekti O-014 „Strateegiline narratiiv julgeolekudilemma kujundajana (8.03.2019–31.01.2023)“ raames.